

**Становище на Европейската асоциация на съдиите (ЕАС)
по предложението на Европейската комисия за нова
Система на инвестиционни съдилища**

Европейската асоциация на съдиите (ЕАС) се отнася със сериозна резервираност към обявеното от Европейската комисия на 16 септември 2015 предложение за "нова Инвестиционна съдебна система". ЕАС призовава Европейския парламент да упражни старателен контрол над предложението и да зададе въпроса дали Европейският съюз наистина се нуждае от напълно нова съдебна система, която да се занимава с инвеститорски права, и ако е така – дали предложената „нова, модернизирана система на инвестиционни съдилища“ (по думите на комисаря Малмстрьом) е най-добрата възможна система.

Следвайки раздела на Трансатлантическото търговско и инвестиционно партньорство (ТТИП) за „Разрешаване на инвестиционни спорове и Система на инвестиционни съдилища (накратко СИС)“, раздел 3 според черновата на Комисията от 16.09.2015 (tradoc_153807) , Европейската комисия опитва да въведе сложна система за мирно разрешаване на спорове при претенции на инвеститор към страна (напр. държава-членка на партньорството) за предполагаемо нарушаване на инвеститорските права. Те включват всички видове собственост като акции и други форми на притежание, участие в бизнес, права над интелектуалната собственост, движимо имущество или искове за пари (секция 3, определения x2), притежавани или контролирани от инвеститор от една страна на територията на друга страна (секция 3, дефиниции x1). Защитата на инвеститора следователно се покрива от широк спектър закони на другата страна – частни, наказателни, административни и данъчни. Следователно СИС се налага да натрупа компетентност, покриваща всички тези сфери на националното законодателство на страните.

Всички държави-членки на Европейския съюз по определение и на практика са демократични държави под върховенството на закона с добре функциониращо правораздаване, имащо компетентност по националните си закони.

- Компетентност за учредяване на СИС

За въвеждане на ново съдилище към тази утвърдена съдебна система, е нужна законова компетентност по отношение както на Европейския съюз, така и на неговите държави-членки. ЕАС се съмнява, че подобна компетентност съществува.

В своята преценка 1/09 от 8-ми март 2011 по тогавашната чернова на Европейски и Общностен патентен съд, Европейският съд отхвърли компетентността на Европейския съюз да въведе нова Съдебна система извън съществуващата в Европа. Тази оценка се базира на факта, че *„съдебната система на Европейския съюз е завършена система от правни мерки и процедури, създадени да осигурят контрол върху законността на действията на институциите“* (раздел 70), в която планираният патентен съд следва да се разглежда като *„извън институционалната и съдебна рамка на Европейския съюз. Той не е част от съдебната система, предвидена в чл. 19(1) от Договора за Европейския съюз. Патентният съд е организация с отделна правосубектност към международните закони“* (раздел 71).

По тази причина, Европейският съд поставя Патентния съд извън европейската съдебна система. *„Ясно е, че ако решение на Патентния съд е в нарушение на законите на Европейския съюз, то това решение не може да подлежи на прилагане на наказателна отговорност, нито да води до каквато и да е финансова отговорност за една или повече държави-членки на ЕС“* (раздел 88).

Следователно, Европейският съд отсъди, че *„предвиденото споразумение, придавайки изключителна юрисдикция на международен съд извън институционалната и съдебна рамка на Европейския съюз да разглежда значителен брой повдигнати от лица случаи в полето на Общностните патенти, както и изключителната юрисдикция да интерпретира и прилага законите на Европейския съюз в това поле, би оцетило съдилищата на държавите-членки, лишавайки ги от властта им свързана с интерпретиране и прилагане на законите на Европейския съюз и би лишило Съда от властта му да отговаря чрез предварителни отсъждания на въпроси, отправени от тези съдилища, и като последствие би изменило основните характеристики на властите, дадени с Договорите на институциите на Европейския съюз и на държавите-членки и които са неотменими за съхраняването на самата същност на Европейския съюз“* (раздел 89).

Следователно, способността на Европейския съюз да създава съдебна система извън съществуващата е силно ограничена. Освен това, следва много внимателно да се прецени дали националните правни системи и прехвърлянето на компетенции от тях към Европейския съюз предвиждат прехвърляне на компетенцията за създаване на Международна съдебна система с изключителна компетентност. Включително и възможността инвеститор да подаде иск в СИС (чл. 6, параграф 1) срещу държава-членка, без разглеждане на спора от върховно национално съдилище, конституционно съдилище на държава-членка или Европейския съд.

ЕАС не намира необходимост от такава съдебна система. Юридическата система на Европейския съюз и на държавите-членки е утвърдена и способна да разглежда инвеститорски иски по ефективен, независим и честен начин. Европейската комисия следва да препоръчва националните системи при инвеститорски иски, вместо да се опитва да наложи на Европейския съюз и на държавите-членки юрисдикция, необвързана с решенията на Европейския съд и на върховните съдилища на държавите-членки.

- Независимост на съдиите на Европейския съд.

Трибуналът на първа инстанция ще се състои от петнадесет съдии, които ще се избират за мандат от шест години от „комитет“ юристи, трябва да са квалифицирани в съответните им страни за назначаване на съдийска длъжност или да са с подобна компетентност. Те следва да са демонстрирали експертността си в международното гражданско законодателство, в международни инвестиционни закони, международни търговски закони и разрешаване на спорове, възникнали по силата на международни инвестиционни или международни търговски споразумения (чл. 9). Съдиите се възнаграждават с предварителен хонорар от около 2000 евро на месец, други такси и

разходи, които могат да се прехвърлят от Комитета в редовна заплата (чл. 9, раздели 12-15).

Шестимата съдии от Апелативния съд трябва да са квалифицирани за висшите съдебни длъжности в своите държави или с подобна юридическа компетентност и се избират от Комитета за шест години. Техните предварителни хонорари са около 7000 евро на месец (раздел 10).

Съдиите както от Трибунала, така и от Апелативния съд следва да бъдат с несъмнена независимост. Те трябва да са независими от правителствени органи, и да не следват поръчения на правителства или свързани с материята на спора организации (раздел 11).

Тези условия за избирането, мандата и възнагражденията на съдиите от СИС не покриват минималните стандарти за съдийска длъжност, изложени в Европейската Магна Карта на съдиите или в други международни документи относно независимостта на съдиите.

Магна Карта на съдиите посочва, че независимостта на съдиите трябва да бъде: служебна, функционална и финансова (раздел 3). Решенията за избиране, номиниране и кариера да се базират на обективни критерии и да се взимат от органа, гарантиращ независимостта (раздел 5).

Нито назначаването, нито мандатният срок, нито хонорарите покриват тези изисквания. Комитетът, който ще назначава съдиите, не е дефиниран. Все пак, не е възможно такъв комитет да има поглед над съдиите и юристите във всички държави, подписали договора, които може да са квалифицирани за назначаване. Договорът мълчи и по въпроса кой ще представя подходящи кандидати пред комитета, както и относно приложимата процедура. Следователно, този комитет може да бъде единствено последна защита от неподходящи назначения, но не може да гарантира за независимостта на назначенията по смисъла на раздел 3 от Магна Карта на съдиите.

Освен това, предложеният текст изисква опит в международните инвестиционни закони. Обаче, повечето спорове могат да възникнат по въпроси от обхвата на национални или европейски закони от всички сфери на материалното право и да нямат много общо с „инвестиционни закони“. Поради това е съмнително дали критериите за подбор на съдии за СИС са добре избрани.

Мандатният срок от шест години е прекалено кратък, за да гарантира независимостта на назначените съдии.

Тъй като съдиите не очакват подходяща заплата, тяхната финансова независимост е застрашена. Съдиите следва да се назначават в съответствие с приложимите национални механизми и да имат сигурност на мандата.

- Заключение

Европейският съюз и неговите държави-членки имат добре функциониращи юридически системи, способни да защитават правата на инвеститорите във всички сфери на закона. Основен момент в един международен договор за търговия и инвестиции следва да бъде прилагането на тази вече съществуваща система за инвеститорите като централният орган, който да защитава правата им.

Системите извън тази юридическа система, дали на принципа на арбитраж или като новосъздадена Международна инвестиционна съдебна система, трябва да докажат, че арбитражите и съдиите в тези системи отговарят на критерии за подбор, организация, възнаграждение и мандатен срок, които гарантират тяхната лична независимост, както и независимостта на системата в съответствие с европейските и международни стандарти. ЕАС не счита, че предложената СИС покрива тези критерии.

За признаването и изпълнението на решенията на СИС, още повече на тези взети от трибунална система, по европейските закони е ключово поне последно обжалване да може да се внесе или в Европейския съд, или в някое от националните Върховни или Конституционни съдилища, в зависимост от правния въпрос. Необходимостта интерпретирането и прилагането на законите на Европейския съюз и нехармонизираните национални закони да се гарантира от Европейския съд или от Върховен съд не може да бъде отстъпена от международен договор. Както Европейският съд твърди в решението си от 1-ви септември, това би изменило самата същност на правото на Европейския съюз и може да наруши националното конституционно право.

Превод: За Земята

Източник:

<http://www.iaj-uim.org/iuw/wp-content/uploads/2015/11/EAJ-report-TIPP-Court-october.pdf>